

Sygn. akt II Ca 981/14,

II Cz 1101/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 października 2014 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: **SSO Małgorzata Kleszyk**

Sędziowie: **SSO Magdalena Bajor-Nadolska (spr.)**

SSO Cezary Klepacz

Protokolant: st. prot. sąd. Agnieszka Baran

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 28 października 2014 r. w Kielcach

sprawy z powództwa E. G.

przeciwko K. M.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego w Końskich

z dnia 29 stycznia 2014 r., sygn. I C 191/08

oraz na skutek zażalenia powódki na postanowienie o kosztach sądowych i kosztach procesu

zmienia zaskarżony wyrok w punkcie V (piątym) w ten sposób, że nakazuje pobrać od E. G. kwotę 543,17 (pięćset czterdzieści trzy 17/100) złotych, zamiast 407,67 złotych, a od K. M. kwotę 144,38 (sto czterdzieści cztery 38/100) złotych, zamiast 279,88 złotych oraz w punkcie VI (szóstym) w całości i nie obciąża powódki kosztami procesu na rzecz pozwanej; oddala apelację i zażalenie w pozostałych częściach.

II Ca 981/14, II Cz 1101/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 stycznia 2014 roku, sygn. akt I C 191/08 Sąd Rejonowy w Końskich uchylił w całości wyrok zaoczny tego Sądu z dnia 12 listopada 2008 roku (pkt I) i zasądził od pozwanej K. M. na rzecz powódki E. G. kwotę 10.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16 września 2008 roku do dnia zapłaty (pkt II), oddalając powództwo w pozostałej części (pkt III). Sąd oddalił wniosek o nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności (pkt IV) oraz nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Rejonowy w Końskich) od powódki kwotę 407,67 zł, zaś od pozwanej kwotę 279,88 zł tytułem kosztów sądowych (pkt V). Nadto Sąd zasądził od K. M. na rzecz E. G. kwotę 507,57 zł, a od E. G. na rzecz K. M. kwotę 1.909,43 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. (k. 185-186)

Sąd Rejonowy ustalił, że powódka E. G. w dniu 12 grudnia 2007 roku kupiła w Przedsiębiorstwie Handlowym (...) (obecnie M.) w J. samochód osobowy marki T. (...) o nr nadwozia (...). Powódka zapoznała się dokumentacją

pojazdu przedstawioną jej przez pozwaną w postaci: książki gwarancyjnej, rachunku dotyczącego sprzedaży auta oraz dokumentu (...). Nadto pozwana zapewniła powódkę, że samochód został wyprodukowany w 2004 roku, a jego przebieg wynosi 105.000 km. Strony uzgodniły cenę sprzedaży auta na kwotę 48.000 zł, którą powódka uiszczała. Na fakturze VAT nr (...) wystawionej przez pozwaną wskazano cenę zakupu pojazdu wynoszącą 39.100 zł. W lipcu 2008 roku powódka otrzymała protokoły z Autoryzowanej Stacji Obsługi T., z których wynikało, że samochód został wyprodukowany w dniu 12 maja 2003 roku, a już na datę 25 lipca 2005 roku jego przebieg wynosił 167.410 km. Powódka zapoznała się także z oświadczeniem złożonym przez pozwaną Urzędzie Skarbowym w K. w dniu 5 listopada 2007 roku potwierdzającym uiszczenie podatku VAT, w którym podany został jako data produkcji samochodu 2004 rok oraz przebieg 110.000 km. Powódka po powzięciu powyższych informacji domagała się od pozwanej zwrotu 48.000 zł zapłaconych za samochód. Zwróciła się też do Powiatowego Rzecznika Praw Konsumentów w P. oraz zawiadomiła Prokuraturę Rejonową w Końskich o popełnieniu przez pozwaną przestępstwa. Wyrokiem z dnia 26 kwietnia 2012 roku wydanym przez Sąd Rejonowy w Końskich, sygn. akt II K 516/11, K. M. i jej brat K. K. zostali uznani za winnych popełnienia oszustwa przy sprzedaży w/w samochodu, tj. przestępstwa z art. 270 §1 k.k. i art. 286 §1 k.k. w zw. z art. 11 §2 k.k. i art. 12 k.k. Sąd Rejonowy ustalił także w oparciu o opinię biegłego z zakresu techniki samochodowej i ruchu drogowego A. G., że rzeczywista wartość rynkowa przedmiotowego pojazdu w dacie zakupu przez powódkę, tj. w dniu 12 grudnia 2007 roku wynosiła 38.000 zł.

Po dokonaniu powyższych ustaleń, Sąd I instancji wskazał, że ze względu na to, iż pozwana dokonała sprzedaży samochodu w zakresie działalności swojego przedsiębiorstwa, a powódka nabyła go w celu niezwiązanym z działalnością zawodową lub gospodarczą zastosowanie w sprawie znajdują przepisy ustawy z dnia 27 lipca 2002 roku o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz. U. z 2002 roku Nr 141 poz. 1176 ze zm.). Sąd uznał, że pojazd kupiony przez powódkę już w chwili jego wydania był niezgodny z umową w rozumieniu art. 4 w/w ustawy, co statuuje odpowiedzialność pozwanej wobec powódki. Pozwana świadomie bowiem przedstawiła ofertę sprzedaży auta z 2004 roku o przebiegu 105.000 km, podczas gdy faktycznie był to samochód wyprodukowany w 2003 roku i którego przebieg już na dwa lata przed zawarciem umowy, tj. w 2005 roku wynosił 167.000 km. Wobec powyższego, powódce przysługuje roszczenie z art. 4 ust. 8 tej ustawy o obniżenie ceny lub też prawo odstąpienia od umowy. Powódka ostatecznie domagała się w sprawie obniżenia ceny nabytego pojazdu. W związku z tym, Sąd zasądził na rzecz powódki kwotę 10.000 zł stanowiącą różnicę pomiędzy ceną faktycznie przez nią uiszczoną pozwanej a wartością pojazdu w dacie jego sprzedaży (48.000 zł – 38.000 zł = 10.000 zł). Odsetki od zasądzonej kwoty zostały przyznane na podstawie art. 481 k.c. w zw. z art. 455 k.c. zgodnie z żądaniem od dnia 16 września 2008 roku, tj. od daty wniesienia pozwu. Sąd Rejonowy oddalił powództwo w pozostałej części, gdyż powódka kilkakrotnie w toku procesu modyfikowała swoje żądanie, nie cofając jednak pozwu w żadnej części. O kosztach postępowania rozstrzygnięto w oparciu o art. 100 k.p.c., przy przyjęciu, że powódka wygrała sprawę w 21%. Wyrok zaoczny wydany w dniu 12 listopada 2008 roku Sąd uchylił na podstawie art. 347 k.p.c., a w kwestii nadania wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności orzekł w myśl art. 333 k.p.c. (k. 191-199)

Apelację od powyższego wyroku w części, tj. co do pkt I, II i V wywiodła pozwana K. M., wnosząc o jego zmianę poprzez oddalenie powództwa i obciążenie powódki kosztami procesu. Pozwana zarzuciła Sądowi Rejonowemu błąd w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie wartości samochodu, która nie wynikała z opinii biegłego, a w konsekwencji – bezzasadne uwzględnienie żądania obniżenia ceny. Swoje stanowisko uzasadniła, stwierdzając, że wyrok jest dla niej krzywdzący, gdyż nie sprzedała towaru niezgodnego z umową i działała w jak najlepszej wierze. Podnosiła, że z opinii biegłego ani z innych dowodów zgromadzonych w sprawie nie wynika, dlaczego cena samochodu została obniżona o 10.000 zł. Kwestionowała także ustalenia prawomocnego wyroku z dnia 26 kwietnia 2012 roku wydanego przez Sąd Rejonowy w Końskich, sygn. akt II K 516/11. (k. 213)

Natomiast powódka E. G. złożyła zażalenie na postanowienia zawarte w pkt V i VI zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego dotyczące kosztów postępowania. Powódka zarzuciła naruszenie prawa procesowego mające wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 102 k.p.c. i art. 103 k.p.c. poprzez dowolną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na przyjęciu, że brak jest podstaw do obciążenia pozwanej na zasadzie słuszności całością kosztów postępowania. Wskazując na powyższe, powódka wносиła o zmianę postanowień poprzez ich uchylenie i odstąpienie

od obciążania jej kosztami postępowania (pkt V) oraz poprzez zasądzenie na jej rzeczom pozwanej kwoty 4.850 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt VI), ewentualnie – o uchylenie postanowień i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu. (k. 204-206)

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja pozwanej jest zasadna tylko w części dotyczącej rozstrzygnięcia o kosztach sądowych, natomiast w pozostałej części nie zasługuje na uwzględnienie.

Apelacja w zakresie odnoszącym się do rozstrzygnięcia o roszczeniu powódki ogranicza się do jednego tylko zarzutu procesowego, a mianowicie błędu w ustaleniach faktycznych, polegającego na przyjęciu różnicy w cenie pojazdu, która zdaniem skarżącej nie wynika z opinii biegłego. Zarzut ten jest całkowicie chybiony. Sąd Rejonowy poczynił w sprawie niewadliwe ustalenia okoliczności faktycznych w oparciu o zaoferowane przez strony dowody. Sąd Okręgowy w całości te ustalenia podziela i uznaje za własne. Pozwana nie wskazała dlaczego uważa za błędne ustalenie Sądu Rejonowego dotyczące różnicy ceny między zapłaconą a należną.

W związku z ostatecznym żądaniem powódki Sąd Rejonowy zasądził od pozwanej różnicę między ceną jaką powódka zapłaciła pozwanej za kupiony od niej samochód (48000zł) a rzeczywistą ceną tego samochodu jaką winna była uiścić przy uwzględnieniu jego cech istniejących w chwili zawarcia umowy sprzedaży (38000zł). Tę różnicę Sąd Rejonowy ustalił w oparciu o niekwestionowaną przez strony opinię biegłego A. G.. Wynika z niej, że wartość pojazdu w chwili zakupu w dniu 12.12.2007 roku wynosiła 38 000 złotych. Skoro powódka zapłaciła pozwanej 48 000 złotych, to może obecnie domagać się od niej obniżenia ceny w związku z niezgodnością towaru konsumpcyjnego z umową. Cenę tę Sąd Rejonowy zasadnie zatem obniżył o kwotę 10 000 złotych w oparciu o wskazaną opinię biegłego i zasadnie zasądził tę kwotę na rzecz powódki.

Z uzasadnienia apelacji wynika, że pozwana kwestionuje też przyjęcie przez Sąd Rejonowy jej odpowiedzialności wobec powódki z tytułu zwartej umowy sprzedaży samochodu. W ocenie Sądu Okręgowego Sąd Rejonowy nie naruszył przepisów prawa materialnego. Fakt niezgodności towaru konsumpcyjnego z umową został przez powódkę wykazany. Fakt sprzedaży spornego pojazdu przez przedstawiciela pozwanej, w ramach jej działalności gospodarczej w zakresie handlu samochodami, był niesporny. Należy podkreślić, że pozwana została prawomocnie skazana za popełnienie przestępstwa z art. 270§1 k.k., art.286§1 k.k. w zw. z art.11§2 k.k. i art.12 k.k. Przestępstwo to polegało na tym, że działała wspólnie i w porozumieniu z K. K.i w ramach prowadzonej działalności gospodarczej podrobiła dokumenty w postaci rachunku za sprzedaż samochodu T. (...) (objętego niniejszym pozwem) i dokumentu (...), a K. K. podrobił książkę gwarancyjną tego pojazdu i użył wszystkich wskazanych dokumentów w czasie transakcji sprzedaży w ramach Przedsiębiorstwa Handlowego (...), wprowadzając E.i P.G.w błąd co do przebiegu auta i daty produkcji oraz doprowadzając ich do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 48 000 złotych. Data produkcji i przebieg były tymi wadami, na które powołała się powódka wskazując na niezgodność towaru konsumpcyjnego z umową. Dodać należy, że ustalenia prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa wiążą sąd w postępowaniu cywilnym (art.11 k.p.c.). Znamiona przestępstwa, za które pozwana została skazana stanowią równocześnie przesłanki jej odpowiedzialności z tytułu sprzedaży towaru niezgodnego z umową. Wiążące dla sądu cywilnego było ustalenie w zakresie podrobienia dokumentów, wprowadzenia w błąd i doprowadzenia do niekorzystnego rozporządzenia mieniem powódki. W tych okolicznościach kwestionowanie przez pozwaną jej odpowiedzialności nie znajduje uzasadnienia. Dodać tylko należy, iż Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy zastosował przepisy art. 4 ust.1 i art. 8 ust. 4 ustawy z 27 lipca 2002 roku o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej.

Zasadna jest apelacja pozwanej w zakresie żądania zmiany orzeczenia o kosztach sądowych. W związku z brakiem środków z zaliczki (400 zł) na pokrycie kosztów wynagrodzenia biegłego, zostały one w brakującej części (687,56 zł) wyłożone tymczasowo z sum Skarbu Państwa. O tego typu wydatkach orzeka sąd w orzeczeniu kończącym sprawę stosując odpowiedni zasady obowiązujące przy zwrocie kosztów procesu (art.113ust.1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych). Jak prawidłowo ustalił Sąd Rejonowy, powódka wygrała sprawę w 21% a zatem przegrała w 79%. Powódka domagała się zasądzenia kwoty 48000 złotych a ostatecznie 10000 złotych, nie cofnęła przy tym powództwa.

Stosownie do wyniku sporu należało też orzec o kosztach sądowych. Należało zatem ściągnąć od powódki 79% z kwoty wyłożonej z sum Skarbu Państwa, czyli kwotę 543,17 złotych (79% z 687,56zł), a od pozwanej 21% z tej kwoty czyli 144,38zł (21% z 687,56zł). Zastosowanie znalazł w tym wypadku przepis art. 100 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego w tym zakresie było wadliwe i podlegało zmianie.

Sąd Okręgowy uwzględniając częściowo apelację zmienił zaskarżony wyrok na podstawie art. 386§1 k.p.c. W pozostałej części apelacja jako niezasadna podlegała oddaleniu.

Odnośnie zażalenia powódki na zawarte w wyroku postanowienie o kosztach sądowych i kosztach procesu, wskazać należy, iż było ono zasadne tylko w części dotyczącej kosztów procesu, zaś w pozostałym zakresie jako niezasadne podlegało oddaleniu.

Nawiązując do wcześniej omawianej kwestii kosztów sądowych związanych z brakującą zaliczką na opinię biegłego, Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw aby odstąpić od obciążania nimi wyłącznie pozwanej. W związku ze zmianą żądania powódki opinia ta i tak byłaby niezbędna do przeprowadzenia, bowiem ustalenie o jaką kwotę winna być obniżona cena samochodu wymagało wiadomości specjalnych. Jak już wyżej wspomniano kosztami tymi należało obciążyć strony stosownie do wyniku sporu przez ich stosunkowe rozdzielenie na podstawie art. 100 k.p.c.

Zasadnie natomiast pozwana domaga się orzeczenia o kosztach procesu na podstawie art. 102 k.p.c. Przepis ten stanowi odstępstwo od ogólnej zasady wyrażonej w art. 98§1 k.p.c., zgodnie z którą strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowej obrony i celowego dochodzenia praw. Zgodnie z art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej kosztami w ogóle. W istocie, w porównaniu z wartością przedmiotu sporu, która jest punktem odniesienia w ocenie stopnia uwzględnienia powództwa, powódka przegrała proces w większej części (79% do 21%).

W sprawie zachodzi jednak wypadek szczególnie uzasadniony, a wynika on z charakteru roszczenia powódki. Roszczenie powódki zasługiwało na uwzględnienia co do zasady odpowiedzialności pozwanej z tytułu niezgodności towaru z umową. Nie ulega wątpliwości, że to pozwana swoim niewłaściwym postępowaniem (stanowiącym przestępstwo potwierdzone prawomocnym wyrokiem skazującym) doprowadziła do zainicjowania niniejszego procesu. Postępowanie pozwanej polegało na sprzedaży powódce samochodu

o innych cechach niż wynikające z zapewnień sprzedawcy. Nie można jednak pominąć faktu, że w toku postępowania pozwana zaproponowała przyjęcie samochodu za zapłatą kwoty

22 000 złotych, na co powódka zgody nie wyraziła (k.62). Powódka w dużym stopniu decydowała o przebiegu postępowania, na jej wniosek zostało ono zawieszono do czasu zakończenia postępowania karnego (k.85). Nie może zatem powódka kierować o to pretensji do sądu. Przypomnieć, należy, że powódka była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika. Podnoszone w zażaleniu okoliczności, w szczególności poczucie krzywdy, wynikają z niezrozumienia istoty rozstrzygnięcia o kosztach procesu w sprawie cywilnej, które odnoszą się tylko do danej sprawy i zachowań stron z nią związanych. Nie należy odpowiedzialności za wynik sprawy łączyć z odpowiedzialnością za ewentualną szkodę jaka może wyniknąć z faktu zawarcia umowy w okolicznościach jak w przedmiotowym przypadku.

Nie można zgodzić się z żądaniem zasądzenia od pozwanej na rzecz powódki kosztów procesu w wysokości 4850 złotych. Przyjmuje się w utrwalonym już orzecznictwie, że sąd na podstawie przepisu art. 102 k.p.c. może tylko nie zasądzać od strony przegrywającej całości lub części kosztów, nie może natomiast zasądzić na jej rzecz kosztów od strony wygrywającej (zob. postanowienie SN z dnia 25 marca 1970 r., II CZ 14/70, OSNC 1970, nr 11, poz. 211; postanowienie SN z dnia 11 września 1973 r., I CZ 122/73, OSNC 1974, nr 5, poz. 98; postanowienie SN z dnia 30 sierpnia 1979 r., II CZ 86/79, OSNC 1980, nr 3, poz. 55).

Również brak jest podstaw do zastosowania art. 103 §1 k.p.c. Przez wymienione w tym przepisie niesumienne lub oczywiście niewłaściwe postępowanie należy rozumieć postępowanie strony w samym procesie, nie zaś przed procesem (wyrok SN z 25 sierpnia 1967r., IIPR 53/67, OSP 1968, nr 6, poz.120).

Bez zastosowania przepisu art. 102 k.p.c. koszty procesu byłyby stosunkowo rozdzielone i na rzecz pozwanej zostałaby zasądzona kwota stanowiąca różnicę między kosztami należnymi dla pozwanej (79% z 2817zł = 2225,43zł) a kosztami należnymi dla powódki (21% z 4567zł = 959,07zł), czyli po wzajemnej kompensacie kwota 1266,36 złotych. Wskazać należy, że na koszty procesu poniesione przez powódkę złożyły się opłata od pozwu (2150zł) i wynagrodzenie pełnomocnika (2417zł), natomiast na koszty procesu poniesione przez pozwaną wynagrodzenie pełnomocnika (2417zł) i zaliczka na biegłego (400zł). Sąd Rejonowy nie zastosował jednak kompensaty kosztów procesu i zasądził koszty 507,57 złotych na rzecz powódki i koszty 1909,43 złote na rzecz pozwanej. Na skutek zmiany orzeczenia o kosztach procesu w związku z zażaleniem powódki i zastosowania do rozstrzygnięcia tej kwestii zasad słuszności, Sąd Okręgowy zmienił rozstrzygnięcie

o kosztach procesu w zakresie jego zaskarżenia i nie obciążył powódki kosztami na rzecz pozwanej. Pozostało natomiast niezmienione postanowienie o kosztach procesu zasądzonych od pozwanej dla powódki, które nie zostało zaskarżone przez pozwaną i jest prawomocne.

W rezultacie pozwana jest obowiązana zapłacić dla powódki wskazana w wyroku Sądu rejonowego kwotę 507,57 złotych tytułem kosztów procesu.

Mając na uwadze przytoczone okoliczności Sąd Okręgowy zmienił zaskarżone postanowienie o kosztach procesu na podstawie art. 386§1 k.p.c. w zw. z art. 397§2 k.p.c.

SSO M.Bajor - Nadolska SSO M.Klesyk SSO C.Klepacz